

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 6 oktober 1939 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om inrättande av ett folkhushållningsdepartement.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 3 oktober 1939 hänvisat en den 29 september 1939 dagtecknad, till riksdagen avlåten proposition, nr 32, däri Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till lag om inrättande av ett folkhushållningsdepartement.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden.

Enligt § 5 regeringsformen skola för särskilda grenar av rikets styrelse finnas statsdepartement till det antal, lägst åtta och högst tio, som bestämes genom en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag, vilken tillika anger varje departements benämning och huvudsakliga verksamhetsområde. Den närmare fördelningen av ärendena, departementen emellan, bestämes av Konungen genom särskild stadga. För varje departement utser Konungen bland statsrådets ledamöter en chef och föredragande. Statsrådet skall enligt § 6 regeringsformen bestå av cheferna för departementen samt tre statsråd utan departement.

Jämlikt 1919 års lag om statsdepartementen äro dessa för närvarande till antalet nio, nämligen: utrikes-, justitie-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen. Inom de gränser, som fixerats i lagen, äro de särskilda departementens verksamhetsområden närmare bestämda i 1930 års departementalstadga.

Efter framställning av 1938 års riksdag (skrivelse nr 112) pågår för närvarande inom justitiedepartementet med biträde av tillkallad sakkunnig utredning av frågan om en departementalreform. Ur denna utredning har till särskild behandling utbrutits spörsmålet om inrättande av ett departement för ärenden, sammanhängande med den av krigsutbrottet föranledda krisen. Utredningen har i denna del lett till framläggande av ett förslag om att inrätta ett folkhushållningsdepartement.

I anslutning härtill föreslås i propositionen upprättande av ett nytt departement, av provisorisk karaktär, under namn av folkhushållningsdepartementet med uppgift att handlägga med rådande utomordentliga förhållanden sammanhängande ärenden rörande folkhushållningen. Bland de särskilda arbetsuppgifter, som i enlighet härmed borde ankomma på det nya departementet, omnämner föredragande departementschefen först och främst frågor rörande de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska krispolitiken samt vidare ärenden rörande särskilda åtgärder för att reglera konsumtionen av viktigare förnödenheter, export och import, särskilda åtgärder för handelsflottans vidmakthållande och reglering av dess användning samt krigsförsäkring.

De problem på folkförsörjningens område, som uppkommit i följd av det pågående krigets hämmande verkningar på vårt lands varutillförsel och förbindelser i övrigt med utlandet, påkalla otvivelaktigt en koncentrerad ledning av därmed sammanhängande frågor, vilka för närvarande falla inom skilda departements verksamhetsområden. Detta betydelsefulla spörsmål synes lämpligen kunna lösas genom tillskapande utan dröjsmål av ett särskilt departement för handhavande av den högsta ledningen av de med rådande utomordentliga förhållanden sammanhängande ärenden rörande folkhushållningen. Utskottet tillstyrker därför det i propositionen framlagda förslaget om inrättande av ett sådant tionde departement, av provisorisk karaktär, under namn av folkhushållningsdepartementet. Den närmare gestaltningen av det nya departementets verksamhetsområde erbjuder uppenbarligen vissa svårigheter såsom ock framgår av vad föredragande departementschefen framhållit om gränsdragningen mellan detta och andra departements arbetsuppgifter. Utskottet vill emellertid icke uttala någon bestämd mening om denna ärendesfördelning, vilken det ankommer på Kungl. Maj:t att bestämma, så mycket mindre som möjligheten till jämkningar däri med hänsyn till ändrade förhållanden och vunna erfarenheter torde böra hållas öppen. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition ville antaga följande

L a g

om inrättande av ett folkhushållningsdepartement.

Häriigenom förordnas, att förutom de statsdepartement, som finnas angivna i lagen den 19 juni 1919 om statsdepartementen, skall finnas ett folkhushållningsdepartement med uppgift att handlägga med rådande utomordentliga förhållanden sammanhängande ärenden rörande folkhushållningen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar samt gäller till och med den 30 juni 1941 eller den tidigare dag Konungen förordnar.

Stockholm den 5 oktober 1939.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Anton Pettersson, Strömberg, Gustaf Adolf Björkman, Herlitz, Karl Bodin, Karl August Johanson, Nils Andersson, Härdin, Anderberg, Albertsson, Andersson i Igelboda, Fast, Andersson i Ovanmyra, Vougt, Lundquist, Nordström i Torsby, Arnemark, Wolgast och Annér.
